

Nr 29

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om rätt till skatteavdrag för gåvor till samhällsnyttiga ändamål, m. m.

(2:a avd.)

Till bevillningsutskottet har hänvisats följande inom riksdagen väckta, av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 4 av herr *Lindblom m. fl.* och II: 3 av herr *Gustafsson* i Borås *m. fl.*, vari hemstälts, »att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande rätt till avdrag vid taxering till statlig inkomstskatt av förslagsvis belopp upp till 10 % av den taxerade inkomsten med ett högsta avdragsgillt belopp av förslagsvis 1 000 kronor om den skattskyldige skänkt beloppet till humanitära, litterära, religiösa, vetenskapliga eller undervisningsändamål»; samt

2) motionen II: 207 av herrar *Hamilton* och *Lothigius*, vari hemstälts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag i syfte att avdragsrätt införes för donationer och utgifter till kulturminnesvårdande ändamål, förutsatt att varje ändamål godkännes i den ordning, som Kungl. Maj:t kan finna lämplig».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför inte lämnas i det följande, hänvisa till motionerna II: 3 och II: 207.

Vid beräkning av inkomsten från särskild förvärvskälla skall enligt 20 § kommunalskattelagen från förvärvskällans intäkter avräknas alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Avdrag må därvid icke ske för den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter.

I praxis har avdrag för bidrag till vetenskaplig undervisning och forskning inte ansetts kunna medgivas, såvida bidraget inte lämnats av rörelseidkare till teknisk-vetenskaplig forskning inom den bransch, som rörelseidkaren företräder. Icke heller har avdrag medgivits för gåvor till sociala institutioner (se t. ex. RÅ 1941 ref. 5 och RÅ 1941 Fi not. 534).

Några speciella föreskrifter i skattelagstiftningen om avdrag för utgifter för kulturminnesvårdande åtgärder förekommer ej. I den mån kostnad

för sådan åtgärd enligt eljest tillämpliga regler kan hänföras till omkostnad i förvärvskälla torde den vara avdragsgill; i annat fall lär avdrag vägras. Sålunda har innehavaren av ett fideikommiss ansetts berättigad till avdrag för kostnad för vård och konservering av en konstsamling, ingående i fideikommissegendomen, allenast i den mån kostnaderna är hänförliga till reparation eller underhåll av byggnader (Riksskattenämndens medd. 1958 nr 1 under 9).

Frågan om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till allmännyttiga ändamål har tidigare upprepade gånger varit föremål för riksdagens behandling. Genom beslut vid 1938, 1939, 1941 och 1942 års riksdagar föreskrevs sålunda, att skattskyldig skulle äga rätt att vid taxering visst år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjuta avdrag för gåvor till luftvärnet och sjövärnsskåren. Denna avdragsrätt tillämpades senast vid 1943 års taxering.

Genom beslut av 1943 års riksdag bemyndigades vidare Kungl. Maj:t medge, att skattskyldig vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt åren 1944 och 1945 fick åtnjuta avdrag för penninggåvor ej understigande visst belopp till internationellt hjälparbete för lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder. Avdrag medgavs endast om gåvobeloppet uppgått till minst 1 000 kronor.

De sålunda gjorda medgivandena har föranletts av särskilda förhållanden och varit till tiden begränsade. Vid varje tillfälle, då fråga om sådan avdragsrätt varit under bedömande, har av bevillningsutskottet uttalats, att bestämmelser av detta slag innebar en uppenbar avvikelse från de principer, som låg till grund för gällande lagstiftning. Därvid har utskottet städse framhållit, att främjandet av behjärtansvärda eller eljest allmännyttiga ändamål inte borde ske i form av lättnader vid beskattningen utan i förekommande fall genom direkt bidrag från statens sida.

Sedermera har vid flera tillfällen i väckta motioner framförts yrkanden om avdragsrätt för gåva. Sålunda yrkades i en vid 1950 års riksdag väckt motion, II: 378 (av herr Håstad), utredning i syfte att avdragsrätt för donationer till vetenskaplig undervisning och forskning måtte införas. Samma års bevillningsutskott erinrade då i sitt i anledning av motionen avgivna betänkande nr 30, vilket godkändes av riksdagen, om utskottets ovannämnda principiella uttalanden. Jämväl 1951 års *bevillningsutskott* erinrade därom i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 8 i anledning av väckt motion, II: 363 (av herr Johnsson i Stockholm), vari åsyftades införandet av skattefrihet för gåvor till sociala hjälpinstitutioner.

I en vid 1953 års riksdag väckt motion, I: 271 (av herr Ohlon), framfördes liknande yrkande som i de nu förevarande motionerna. Motionen avstyrktes av samma års bevillningsutskott i dess av riksdagen godkända betänkande nr 9, därvid utskottet erinrade om att de ändamål motionärerna avsåg att främja redan enligt gällande lagstiftning i viss utsträckning intog en förmånsställning i beskattningshänseende. Från skattskyldighet till såväl arvsskatt som gåvoskatt var sålunda befriad stiftelse eller

sammanslutning, som hade till huvudsakligt ändamål att främja barns eller ungdoms vård och uppfostran eller utbildning, vård av behövande ålderstigna, sjuka eller lytta eller att främja vetenskaplig undervisning eller forskning. Motsvarande skattebefrielse förelåg jämväl enligt förordningen om kvarlåtenskapsskatt. I fråga om inkomstbeskattningen var stiftelse med sådant ändamål som nyss sagts befriad från skattskyldighet, vid kommunalbeskattningen för annan inkomst än av fastighet och av rörelse samt vid den statliga beskattningen för annan inkomst än av rörelse. Utskottet anförde vidare, att även om införandet av en sådan avdragsrätt vid inkomsttaxeringen som den i motionen avsedda skulle kunna medverka till en ökad bidragsvillighet från enskilda donatorers sida, ansåg sig utskottet inte kunna förorda att ytterligare skattelättnader för befrämjandet av nu ifrågasvarande ändamål infördes i vår skattelagstiftning. Vad motionärerna anført kunde enligt utskottets förmenande ej motivera ett frångående av ovan nämnda tidigare från riksdagens sida uttalade principiella uppfattning.

I de vid 1955 års riksdag väckta likalydande motionerna I: 139 (av herr Weiland m. fl.) och II: 427 (av herr Carlsson i Tibro m. fl.) framfördes yrkanden av samma innebörd som i förevarande motioner I: 4 och II: 3. Samma års bevillningsutskott avstyrkte motionerna i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 17. Därvid sade sig utskottet finna, att vad från 1953 års bevillningsutskotts sida uttalats i denna fråga alltjämt ägde giltighet. Särskilt ville utskottet fästa uppmärksamheten på vad som anförts därom, att ifrågasvarande ändamål redan hade i viss mån tillgodosetts i beskattningshänseende. Även om en avdragsrätt i enlighet med de i motionerna angivna riktlinjerna skulle kunna medföra ett högre bidrag till ifrågasvarande ändamål än som vid motsvarande kostnad för statsverket skulle bli fallet genom direkta anslag, kunde utskottet dock ej finna att detta i och för sig var ett argument för införande av en sådan avdragsrätt. Utskottet ville härutinnan endast framhålla, att man inte på förhand kunde bedöma, vilka institutioner eller sammanslutningar som skulle komma att erhålla ökade bidrag till sin verksamhet och inte heller hur stora de ökade kostnaderna för statsverket skulle bli.

Vid 1956 års riksdag hemställdes i de likalydande motionerna I: 308 (av herr Weiland m. fl.) och II: 246 (av herr Carlsson i Tibro m. fl.) att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle begära utredning rörande rätt till avdrag vid taxering till statlig inkomstskatt av förslagsvis belopp upp till tio procent av den taxerade inkomsten med ett högsta avdragsgillt belopp av förslagsvis 1 000 kr., om den skattskyldige skänkt beloppet till humanitära, litterära, religiösa eller vetenskapliga ändamål eller till undervisningsändamål. Bevillningsutskottet erinrade i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 34 om att frågan om avdragsrätt för periodiskt understöd till allmännyttigt ändamål kunde förutsättas komma att prövas av 1950 års skattelagsakkunniga. I den mån motionerna åsyftade avdragsrätt för sådana gåvor, som föll in under begreppet periodiskt understöd, var denna fråga således föremål för utredning, varför syftet med motionerna i denna del

redan var tillgodosett. Huruvida avdrag för periodiska utbetalningar av denna art skulle medges eller ej borde inte tas under övervägande av riksdagen förrän 1950 års skattelagssakkunniga slutfört sin förenämnda utredning. En sådan prövning syntes enligt utskottets mening jämväl påverka bedömningen av frågan om avdragsrätt för enstaka gåvor till allmännyttigt ändamål. Sistnämnda spörsmål krävde icke endast överväganden av principiell natur utan även ställningstagande till åtskilliga praktiska problem. Utskottet var sålunda medvetet om att en dylik avdragsrätt skulle medföra kontrollsvårigheter och även i andra hänseenden vara svår att förena med strävandena att åstadkomma ett förenklat deklarations- och taxeringsförfarande. Utskottet fann för sin del lämpligt att de sakkunniga vid sin prövning av frågan om avdrag för periodiskt understöd jämväl tog principiell ställning till spörsmålet om avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål och därvid övervägde de synpunkter motionärerna anförde.

I ett den 20 december 1956 avgivet betänkande med förslag till bestämmelser om avdragsrätt och skatteplikt för periodiskt understöd samt om avdragsrätt för studieunderstöd, m. m. har skattelagssakkunniga behandlat frågan om avdrag för periodiskt understöd och gåvor till allmännyttigt ändamål. De sakkunniga har därvid framhållit, att enbart den omständigheten att ändamålen är behjärtansvärda och att institutionerna behöver stöd ej utgör skäl för avdragsrätt vid beskattningen. Det kan vid förutsättningslöst övervägande befinnas lämpligare att understöd ges i annan form, om understöd från det allmännas sida över huvud taget anses böra ifrågakomma, särskilt om införande av avdragsrätt i och för sig skulle åstadkomma olägenheter. För en bedömning är det emellertid i första hand av betydelse att undersöka, vilka invändningar som kan framställas mot den ifrågasatta utvidgningen av avdragssystemet vid den direkta beskattningen. I detta hänseende har de sakkunniga bl. a. anförde följande.

Enligt grunderna för den direkta inkomstbeskattningens anordnande bestämmes skatteförmågan med hänsyn till den skattskyldiges beskattningsbara inkomst. Denna beräknas med beaktande av omkostnader för inkomstens förvärvande och de nödvändigaste kostnaderna för livsuppehållet (existensminimum). Däremot anses det i princip inte vara av betydelse för skatteförmågan hur inkomsten i övrigt av den skattskyldige i enlighet med hans eget bestämmande disponeras för levnadskostnader, gåvor eller sparande. Från denna regel föreligger undantag egentligen endast så till vida, att avdrag av sociala skäl medges för vissa försäkringspremier. Med hänsyn till anförda omständigheter skulle avdragsrätt för frivilliga understöd till allmännyttiga ändamål kunna betecknas såsom ett avsteg från de grunder, enligt vilka den direkta inkomstbeskattningen är uppbyggd. Skatteförmågeprincipen torde alltså icke kunna åberopas såsom stöd för avdragsrätten. Häremot kan ej med skäl invändas, att det skulle förhålla sig annorlunda, om givaren utfäster sig att under visst antal år betala bidrag av förevarande art. En sådan utfästelse är frivillig och bör ej tillmätas betydelse för skatteförmågan lika litet som skyldighet att verkställa avbetalningar å bostättningslån eller andra skulder.

Understödjande av allmännyttiga ändamål genom avdragsrätt för bidrag därtill skulle medföra, att det stöd som lämnades skulle bli svårbedömligt

och ojämnt. Sådana ändamål, vartill högre inkomsttagare lämnade bidrag, kunde tänkas bli gynnade på grund av att sådan inkomsttagare till följd av den höga marginalskatten hade möjlighet att med mindre personlig uppoffring stödja ändamål, som de ansåge behjärtansvärda. Omfattningen av de bidrag, som skulle erhållas till de olika ändamålen, bleve i icke ringa mån beroende av den energi och måhända även fördomsfrihet, varmed bidragsinsamlingen handhades. Att bidragens antal och storlek icke alltid skulle rätta sig efter ändamålets angelägenhetsgrad och behovets storlek är uppenbart.

Avgränsningen av de ändamål, vars främjande genom bidrag skulle ge avdragsrätt, skulle möta betydande svårigheter. Med den utökning av de kollektiva verksamhetsformerna i samhället, som under de senaste årtiondena skett, tillgodoses genom sådan verksamhet en mängd ytterst skiftande ändamål, som icke kan fränkännas egenskapen av allmännyttighet men beträffande vilka det kan diskuteras, om det allmänna bör lämna stöd genom skattenedsättning. Det torde icke vara möjligt att i skattelagstiftningen mera exakt ange de institutioner eller sammanslutningar, till vilka bidrag med avdragsrätt kunde ges. Varje bestämmelse i sådan riktning av mera allmänt innehåll skulle otvivelaktigt ge upphov till en mängd skattetvister. Beskattningsmyndigheterna torde ofta sakna möjlighet att här fälla rättvisa avgöranden, särskilt med hänsyn till att åtskilliga institutioner och sammanslutningar bedriver verksamhet av ganska olikartad natur. Frågan huruvida och på vad sätt taxeringsmyndigheterna skulle kunna pröva att villkoren för avdragsrätt vore uppfyllda är onekligen mycket komplicerad.

I vissa fall betalas bidrag till allmännyttiga ändamål under sådana former att det är ogörligt att i erforderlig omfattning kontrollera, att bidragen utbetalats, exempelvis då bidrag lämnats vid upptagande av kollekt eller liknande insamlingar.

Bidrag lämnas ofta i form av medlemsavgifter till sammanslutningar, som arbetar för allmännyttiga ändamål. Avdrag för sådan avgift får enligt 20 § KL inte ske. Införande av avdragsrätt för vissa slag av medlemsavgifter (här bortses från avgifter som har karaktären av omkostnader i förvärvskälla) skulle komplicera skattelagstiftningen i hög grad.

Av nu angivna skäl har de sakkunniga inte insett sig kunna förorda en självständig avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål. De sakkunniga har emellertid även framkastat tanken att — om det skulle befinnas angeläget, att vid beskattningen hänsyn i någon form tas till skattskyldigs utgifter av den beskaffenhet, varom här är fråga — en annan utväg än att tillskapa en särskild avdragsform skulle tillgripas. Enklast kunde detta ske genom att bestämmelserna om det nuvarande avdraget för försäkringspremier o. d. ändrades så att avdragsrätten omfattade även avgifter eller bidrag till vissa andra ändamål än försäkringar. Avdragsrätten skulle därvid såsom nu vara begränsad till vissa maximibelopp. Åtskilliga avgifter och bidrag till allmännyttiga ändamål eller till sammanslutningar hade ur social synpunkt ett värde, som kan jämföras med försäkringsverksamhetens, och det kunde därför icke anses föreligga avgörande principiella skäl mot att skattskyldig medges en friare valrätt i fråga om utnyttjandet av ifrågavarande av sociala skäl betingade avdrag. Tekniskt skulle en sådan ändring kunna genomföras på jämförelsevis enkelt

sätt genom ändring av 46 § 2 mom. kommunalskattelagen och 4 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt. Emellertid har en sådan lösning av förevarande fråga vissa beröringspunkter med spörsmålet om avdrag för medlemsavgifter, varför den borde ytterligare övervägas i samband med behandlingen av skattebestämmelserna rörande medlemsavgifter.

Vidare väcktes vid 1957 års riksdag dels de likalydande motionerna I: 45 (av herr Weiland m. fl.) och II: 50 (av herr Carlsson i Tibro m. fl.), med i huvudsak samma innehåll som de nyssnämnda år 1956 väckta motionerna, dels de likalydande motionerna I: 134 (av fröken Andersson m. fl.) och II: 173 (av herr Munktell m. fl.), vari yrkades att riksdagen måtte medgiva skattskyldig, som under beskattningsår för vilket taxering verkställes år 1958 eller år 1959 lämnat penninggåva till internationell hjälpverksamhet bland flyktingar, avdrag härför vid taxering till statlig inkomstskatt. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 36 avstyrkte 1957 års bevillningsutskott bifall till motionerna. Därvid erinrade utskottet om att skattelagssakkunnigas utredning för det dåvarande var föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Vidare anförde utskottet följande.

Som skattelagssakkunnigas utredning utvisar kan införandet av avdragsrätt för gåvor inte motiveras från de principer, som ligger till grund för vår skattelagstiftning. Motionärerna anför emellertid som ett huvudsakligt argument för sin mening att avdraget är berättigat genom sin stimulerande inverkan på de skattskyldigas beredvillighet att ge bidrag till allmännyttiga ändamål. Utskottet vill inte bestrida att det ifrågasatta avdraget skulle få en viss sådan inverkan, men enligt utskottets uppfattning bör främjandet av behjärtansvärda eller eljest allmännyttiga ändamål — som riksdagen vid flerfaldiga tillfällen tidigare uttalat — inte ske i form av lättnader vid beskattningen utan i förekommande fall genom direkt bidrag från statens sida. Förutom denna principiella invändning kan erinringar av annan art riktas mot ett särskilt avdrag för gåvor. Som skattelagssakkunniga påpekat skulle avdragsrätten verka ojämnt och föranleda betydande olägenheter vid taxeringsarbetet.

Slutligen yrkades vid 1958 års A-riksdag i motionen II: 330 (av herr Hästad), att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag i syfte att avdragsrätt införes för donationer till vetenskaplig undervisning och forskning, varvid förutsatts att donationerna avsett ändamål, som godkänts av Kungl. Maj:t. I betänkande nr 12 samma år, vilket betänkande godkändes av A-riksdagen, anförde bevillningsutskottet bl. a. följande.

Det kan visserligen antagas, att införandet av en avdragsrätt sådan som den av motionären åsyftade skulle stimulera till gåvor för vetenskaplig undervisning och forskning. Man kan emellertid inte bortse från att i sådana fall, då en avdragsrätt kunde bli av betydelse, en avsevärd del av gåvan skulle motsvaras av därå belöpande skatt. Utskottet vill även erinra om den tidigare från riksdagens sida uttalade uppfattningen, att främjandet av allmännyttiga ändamål inte bör ske genom lättnader vid beskattningen utan att, i den mån stöd från statens sida för något ändamål befin-

nes påkallat, detta stöd bör lämnas genom anslag. Utskottet anser sig därför inte böra förorda, att ytterligare skattelättnader för vetenskaplig forskning och undervisning än som redan är medgivna införes i skattelagstiftningen. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet den ifrågavarande motionen.

Av innehållet i *de förevarande motionerna* torde här få återges följande.

I de likalydande *motionerna* I:4 och II:3 understrykes angelägenheten av att frågan om avdragsrätt för penninggåvor till humanitära, religiösa och vetenskapliga ändamål eller till undervisningsändamål blir föremål för en särskild utredning. Skälen därtill är både många och bärande. Med varje år har situationen försvårats för de organisationer, institutioner, fonder m. fl., som frivilligt tjänar ändamål vars allmänna nytta för samhället torde vara ostridig. Penningvärdeförsämringen har kraftigt reducerat organens kapitalresurser. Avkastningen av kapital har ej tillnärmelsevis räckt till för att kompensera inflationens verkningar. Skall vederbörande organisationer eller fonder kunna fylla sina uppgifter, måste man räkna med nytillskott av gåvomedel. Med det för närvarande kännbara skattetrycket begränsas den enskildes möjligheter att främja ändamål som ligger honom varmt om hjärtat och vars främjande kan vara av stort värde för vårt samhälle.

En utredning skulle bringa klarhet över hithörande frågor. Vad folkrörelser och frivilliga initiativ för andliga och humanitära ändamål betytt och betyder i dag har ofta och väl vitsordats. Genom en begränsad avdragsrätt för gåvor till dessa folkrörelser skulle för dem beredas än större möjligheter till en positiv insats, inte minst för ungdomens fostran. Erfarenheterna från de länder, där man bereder skattelindring åt givare till dylika ändamål, har varit positiva. En växande folkopinion skulle med tillfredsställelse se om riksdagen frångick sin tidigare negativa inställning och begärde en utredning. — Det bör givetvis ankomma på utredningen att draga upp riktlinjerna för avdragsrätt. I tidigare år väckta motioner har föreslagits rätt till avdrag vid taxering till statlig inkomstskatt av förslagsvis belopp upp till 10 procent av den taxerade inkomsten med ett högsta avdragsgillt belopp av förslagsvis 1 000 kronor. Det är självklart att vissa gränser för avdragsrätten bör fastställas. Det torde också vara befogat att, efter ansökan, fastställa vilka organisationer, institutioner och fonder, som fyller kraven för att avdragsrätt för gåva skall föreligga. De problem som kan möta utredningen torde säkerligen kunna bemästras i vårt land lika väl som i andra länder.

I *motionen* II:207 framhåller motionärerna att den svenska kulturminnesvården har ytterst begränsade ekonomiska resurser att restaurera, konservera eller på annat sätt vårda ur kulturhistorisk synpunkt värdefulla minnesmärken av skilda typer. Anslagen på riksstaten till riksantikvarieämbetets förfogande förslår endast till de allra angelägnaste och nödvändigaste arbetena och skyddsåtgärderna. Icke heller bidrag från fonder, såsom t. ex. lotterimedelsfonden, och av kommuner, stiftelser och sam-

manslutningar av olika art möjliggör ett förverkligande av mer än en bråkdelen av de många och viktiga arbeten som är en förutsättning för att åt eftervärlden skall kunna vidmakthållas de för kunskaper om vårt lands kulturutveckling och historia oersättliga dokument, som fornlämningar, äldre bebyggelse och dess inredning utgör. I några fall har det varit möjligt att genomföra vissa konserverings- eller andra vårdnadsarbeten av synnerligen angeläget slag för medel som i varje särskilt fall donerats av privatpersoner. Behovet av sådana för speciellt kostnadskrävande arbeten omedelbart tillgängliga medel kommer med visshet att ökas i framtiden och det förefaller föga troligt att staten helt kommer att kunna påtaga sig de ökade ekonomiska bördor kulturminnesvården härför kräver. Motionärerna finner det ytterst angeläget att man undersöker varje möjlighet att stimulera enskilda personer att lämna bidrag till kulturminnesvårdande ändamål. En väg, som härvid särskilt väl synes i detta hänseende vara värd att prövas, vore att bereda skattebefrielse (avdragsrätt vid taxering) för belopp vilka använts för bidrag till (eller kostnad för) ändamål av denna art. Det förutsättes härvid att de ifrågakvarande ändamålen i varje särskilt fall skall prövas i den ordning som Kungl. Maj:t kan finna lämplig.

Utskottet

De motioner som utskottet i förevarande sammanhang har att behandla avser i första hand frågan om avdragsrätt vid taxering för gåvor.

I de likalydande motionerna I: 4 och II: 3, vilka motioner utskottet först upptar till behandling, hemställas sålunda, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning rörande rätt till avdrag vid taxering till statlig inkomstskatt för gåvor till humanitära, litterära, religiösa eller vetenskapliga ändamål eller till undervisningsändamål. Motionärerna förordar en begränsning av avdraget till viss procent av den skattskyldiges inkomst, exempelvis 10 procent, och att det belopp, som högst må avdragas, fastställas till förslagsvis 1 000 kronor.

Frågan om avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för gåvor till olika allmännyttiga ändamål har, som framgår av den tidigare framställningen, upprepade gånger varit föremål för riksdagens behandling. Under åren före och under det andra världskriget fick avdrag åtnjutas för gåvor till luftvärnet och sjövärnsskåren. Denna avdragsrätt tillämpades senast vid 1943 års taxering. Genom beslut av 1943 års riksdag bemyndigades vidare Kungl. Maj:t medgiva, att skattskyldig vid taxering åren 1944 och 1945 till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt fick åtnjuta avdrag för penninggåvor, ej understigande 1 000 kronor, till internationellt hjälparbete för lindrande av nöd bland civilbefolkningen i krigshärjade länder. De medgivanden som vid dessa tillfällen gjorts har föränletts av särskilda förhållanden och varit begränsade till tiden. Då fråga om sådan avdragsrätt varit under bedö-

mande, har från riksdagens sida uttalats, att bestämmelser av detta slag innebar en uppenbar avvikelse från de principer, som låg till grund för gällande skattelagstiftning och att främjandet av allmännyttiga ändamål inte borde ske i form av lättnader vid beskattningen utan i förekommande fall genom direkta bidrag från statens sida. Riksdagen har sedermera vid flera tillfällen avvisat motionsvis framställda yrkanden om införande av liknande avdragsrätt för gåvor till vetenskapliga eller humanitära och liknande ändamål.

Av den föregående redogörelsen framgår vilka skäl som därvid ansetts tala mot en dylik avdragsrätt. Det må här vara tillräckligt att erinra om utskottets ställningstagande till motionsvis framförda yrkanden vid 1956 och 1957 års riksdagar av samma innebörd som i de förevarande motionerna. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 34 erinrade 1956 års bevillningsutskott om att motionerna, i vad de åsyftade sådana gåvor som föll in under begreppet periodiskt understöd, redan var föremål för utredning av skattelagssakkunniga. Huruvida avdrag för periodiska utbetalningar av denna art skulle medges eller ej, hade utskottet inte anledning att uttala sig om. Först sedan skattelagssakkunniga slutfört sin utredning, syntes denna fråga böra tas under övervägande av riksdagen. En sådan prövning syntes enligt utskottets mening jämväl påverka bedömningen av frågan om avdragsrätt för enstaka gåvor till allmännyttigt ändamål. Utskottet fann det för sin del lämpligt att de sakkunniga vid sin prövning av frågan om avdrag för periodiskt understöd jämväl tog principiell ställning till spörsmålet om avdragsrätt för gåvor till allmännyttiga ändamål och därvid övervägde de synpunkter motionärerna anförde.

Skattelagssakkunniga slutförde år 1956 utredningen om avdrag för periodiska understöd och behandlade därvid även frågan om avdragsrätt för enstaka gåvor. Av skäl, som tidigare redovisats, ansåg de sakkunniga sig inte böra förorda avdragsrätt för periodiska understöd eller gåvor till allmännyttiga ändamål.

1957 års bevillningsutskott anförde, i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 36, att enligt vad skattelagssakkunnigas utredning utvisade, kunde införandet av avdragsrätt för gåvor inte motiveras utifrån de principer, som ligger till grund för vår skattelagstiftning. Utskottet ville inte bestrida att det ifrågasatta avdraget skulle få en viss inverkan på de skattskyldigas beredvillighet att ge bidrag till allmännyttiga ändamål, men enligt utskottets uppfattning borde främjandet av behjärtansvärda eller eljest allmännyttiga ändamål — som riksdagen vid flerfaldiga tillfällen tidigare uttalat — inte ske i form av lättnader vid beskattningen utan i förekommande fall genom direkt bidrag från statens sida. Förutom denna principiella invändning kunde erinringar av annan art riktas mot ett särskilt avdrag för gåvor. Som skattelagssakkunniga påpekat skulle avdragsrätten verka ojämnt och föranleda betydande olägenheter vid taxeringsarbetet. Då skattelags-

sakkunnigas förslag i detta ämne var föremål för Kungl. Maj:ts prövning, avstyrkte utskottet utredningsyrkandet i motionerna.

De uttalanden som sålunda gjordes av 1957 års bevillningsutskott i denna fråga får alltjämt anses äga giltighet. Även om en avdragsrätt i enlighet med de i motionerna angivna riktlinjerna skulle kunna medföra en ökad bidragsgivning till ifrågakvarande ändamål än som vid motsvarande kostnad för statsverket skulle bli fallet genom direkt anslag, kan utskottet dock inte finna att detta i och för sig utgör tillräckligt skäl för införande av en sådan avdragsrätt. Utskottet vill härutinnan endast framhålla, att det icke låter sig på förhand bedöma, vilka institutioner eller sammanslutningar som skulle komma att erhålla ökade bidrag till sin verksamhet och icke heller hur stora de ökade kostnaderna för statsverket skulle bli. Vad motionärerna i övrigt anfört anser utskottet ej heller böra föranleda utskottet att intaga annan ståndpunkt till förevarande spörsmål än som intogs av 1957 års bevillningsutskott. Utskottet anser sig följaktligen böra biträda den vid tidigare års riksdagar framförda uppfattningen, att främjandet av allmännyttiga ändamål icke bör ske genom lättnader vid beskattningen utan att, i den mån stöd från statens sida för något ändamål befinner påkallat, detta stöd bör lämnas genom anslag. Med hänsyn till det anförda finner utskottet sig inte böra tillstyrka de förevarande motionerna I:4 och II:3.

Vad härefter angår yrkandet i motionen II:207, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag i syfte att avdragsrätt införes för donationer och utgifter till kulturminnesvårdande ändamål, får utskottet anföra följande.

Såvitt avser yrkandet om avdragsrätt för donationer torde de ovan anförda synpunkterna äga tillämpning. I motionerna yrkas emellertid även avdrag för havda utgifter för kulturminnesvårdande åtgärder avseende den skattskyldiges egna tillgångar. Beträffande avdragsrätten för dylika utgifter gäller vanliga regler. I allmänhet torde sådana kostnader vara avdragsgilla, om de avser reparation eller underhåll av egendom, som ingår i av den skattskyldige bedriven förvärvsverksamhet. Avser åtgärderna annan egendom, t. ex. en privat konstsamling, torde avdrag för kostnaderna däremot ej medges. Att på förevarande begränsade område använda ett annat omkostnadsbegrepp än det eljest tillämpliga kan emellertid ej vara tillrådligt. Utskottet anser sig av nu angivna skäl inte böra tillstyrka yrkandet i motionen II:207.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att de likalydande motionerna I:4 av herr Lindblom m. fl. och II:3 av herr Gustafsson i Borås m. fl. om rätt till skatteavdrag för gåvor till humanitära m. fl. ändamål, samt

- 2) att motionen II: 207 av herrar Hamilton och Lothigius om rätt till skatteavdrag för donationer och utgifter för kulturminnesvårdande ändamål, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 19 mars 1959

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Eriksson, Snygg, Söderquist, Oscar Carlsson, Bengtson, Wörnberg, Anders Johansson, Hellebladh, Yngve Nilsson och Mattsson; samt

från andra kammaren: herrar Ericsson i Kinna, Kollberg, Magnusson i Borås, Gustafson i Göteborg, Wiklund, Engkvist, Asp, Darlin, Andersson i Essvik och Eriksson i Bäckmora.

Reservationer

I) av herrar *Söderquist, Anders Johansson, Kollberg* och *Gustafson* i Göteborg,

vilka under hänvisning till innehållet i de likalydande motionerna I: 4 av herr Lindblom m. fl. och II: 3 av herr Gustafsson i Borås m. fl. ansett att utskottet under punkt 1) bort hemställa,

att riksdagen med bifall till de likalydande motionerna I: 4 av herr Lindholm m. fl. och II: 3 av herr Gustafsson i Borås m. fl. måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande rätt till avdrag vid taxering till statlig inkomstskatt av förslagsvis belopp upp till 10 procent av den taxerade inkomsten med ett högsta avdragsgillt belopp av förslagsvis 1 000 kronor, om den skattskyldige skänkt beloppet till humanitära, litterära, religiösa, vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål.

II) av herrar *Yngve Nilsson, Magnusson* i Borås och *Darlin*.